

УДК 342.95

DOI 10.33244/2617-4154.4(17).2024.67-76

М. В. Ковальова,*канд. юрид. наук, доцент,**доцент кафедри фінансового та податкового права**e-mail: Kovalyova-ur@ukr.net***ORCID ID 0000-0002-7439-8563;****А. О. Шевченко,***здобувач вищої освіти,**Державний податковий університет**e-mail: marusyavs@gmail.com***ORCID ID 0009-0004-5361-0598**

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ПРОТИДІЇ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНТРАБАНДИ Й ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

У статті здійснено розгляд актуальних питань щодо розширення повноважень Державної митної служби в боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил. Приділено увагу проблематиці інституційної спроможності митних органів щодо наділення функцією оперативно-розшукової діяльності як необхідного інструменту для захисту митних інтересів держави. Доцільність перегляду поточного стану боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил пояснюється прискоренням курсу України до європейської інтеграції, одним з ключових вимог якої є протидія та боротьба зі злочинністю на кордоні, стимулювання суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до ведення «прозорого» бізнесу. Розглянуто особливості правового регулювання механізму практичної реалізації оперативно-розшукової діяльності митних органів.

Потреба в розширенні повноважень підтверджується статистичними показниками щодо кількості вчинених порушень митних правил упродовж періоду I кварталу 2024 року, що на цифрових показниках підтверджує доцільність розширення таких повноважень, акцентуючи увагу на можливості зростання економічних негативних наслідків для держави.

Важливим чинником задоволення європейських вимог задля погодження України як повноправного члена Європейського Союзу є повноцінне «перезавантаження» національної митної системи, адже в країнах європейської спільноти митні органи зобов'язані бути пильними, оперативними й справедливими під час протидії контрабанді та порушенням митних правил. Зроблено висновок про те, що належна організація національного митного законодавства, зокрема усунення правових колізій та недоліків в аспекті

повноважень щодо попередження, протидії та боротьби з порушеннями митних правил та контрабандою стане потужним кроком до поставленої мети.

Ключові слова: митна злочинність, оперативно-розшукова діяльність, інституційна спроможність, протидія контрабанді та порушенням митних правил, правоохоронні функції, оперативно-розшукові заходи.

Метою статті є здійснення комплексного дослідження нормативно-правових засад протидії контрабанді та порушенням митних правил у розрізі кримінально-правового напрямку. Зокрема, окреслити правові особливості щодо розширення інституційної спроможності митних органів України, потреба в яких обумовлена наданням функцій оперативно-розшукової діяльності з метою виконання митними органами своїх посадових функцій у напрямі боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил повним обсягом та підвищеною ефективністю. Виявити проблемні аспекти діяльності митних органів у цьому напрямі та сформулювати рекомендації для подальшого вдосконалення законодавства й правозастосування.

Постановка проблеми. Невід'ємним компонентом розвитку сьогоденного функціоналу сучасної, демократичної держави з євроінтеграційним вектором та соціальним спрямуванням безперечно є сприяння розвитку її суспільства, правових механізмів щодо управління ним. З урахуванням динаміки змін, які відбуваються в суспільстві, змінюються й підходи до вчинення злочинів та правопорушень як резидентами, так і особами-нерезидентами. Сучасний напрям державної політики спрямований на протидію та запобігання такому негативному явищу, як злочинність, що забезпечується залученням якомога великої кількості наявних зусиль та ресурсів, які реалізуються уповноваженими на те органами державної влади в ході виконання їх посадових обов'язків [1, с. 19]. Одним з таких уповноважених державних інституцій є Державна митна служба України (далі – ДМСУ), насамперед до обов'язків якої належить протидія контрабанді та порушенням митних правил під час застосування чинного законодавства з питань державної митної справи. Питання недосконалості переважно полягає в конфлікті матеріально-правових та процесуальних норм, що становлять правову основу діяльності ДМСУ. Тому питання щодо інституційної спроможності митних органів щодо здійснення протидії та попередження контрабанди й порушення митних правил є актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема інституційної спроможності митних органів, що стосується протидії контрабанді та попередження порушення митних правил у вітчизняному правовому полі, не є новою, чим обумовлено наявність великої кількості наукових поглядів, визначень і досліджень у цьому напрямі. Дослідженню цієї проблеми присвячені роботи таких вітчизняних науковців: О. П. Рябченко, Л. М. Дорофеевої, К. Л. Бугайчука, В. В. Хомулянського, П. В. Пашка, В. Титора, В. Заяца, В. Хоми, О. М. Бандурки, В. О. Допілки та багатьох інших дослідників.

Виклад основного матеріалу. Набуття українською державою довгоочікуваного статусу кандидата у члени Європейського Союзу (далі – ЄС) зумовило появу нових викликів, які закладено в необхідності наближення чинного українського законодавства, процедур та органів державної влади до певних європейських стандартів. Цілком

передбачуванім залишається й факт того, що поняття захисту митних інтересів України в процесах європейської інтеграції буде умовно розподілено на національні та західні митні інтереси [2]. Незважаючи на принцип «відкритості» зовнішніх кордонів європейського співтовариства, у країнах-учасниках ЄС митні органи є одним з ключових правозахисних механізмів у процесі реалізації їх компетенції як окремого елементу діяльності. Вирішення правоохоронних завдань, які покладено на митні органи України, першочергово досягається завдяки здійсненню своєчасних запобіжних профілактичних заходів, що спрямовані на попередження та локалізацію контрабанди й порушення митних правил [3]. Потрібно зазначити, що кількість проваджень у справах про контрабанду та порушення митних правил збільшується практично щоденно. Митні органи в межах своїх повноважень звичайно представляють державні інтереси в судах за позовами фізичних і юридичних осіб, але, будучи державним органом, Державна митна служба України (далі – ДМСУ) не має закріпленої на законодавчому рівні інституційної спроможності на здійснення оперативно-розшукової та слідчої діяльності за фактом виявлених правопорушень у митній сфері. У державах, з якими Україна має спільний кордон, та в країнах, що сприяють безпеці зовнішніх кордонів ЄС, митні служби наділені повноваженнями правоохоронних органів та відповідно за своєю інституційною спроможністю мають право на здійснення оперативно-розшукових заходів, спрямованих на викриття схем і способів незаконного переміщення товарів та переслідування осіб, причетних до цього, через митні кордони співтовариства.

Особливість митних органів у системі органів виконавчої влади визначається насамперед метою створення, функціонування та характером виконуваних завдань і функцій. Саме це й обумовлює специфіку виконавчої діяльності митних органів. Універсальна та водночас специфічна діяльність здійснюється в чітко визначеній сфері – сфері митно-правового регулювання суспільних відносин. Необхідно зауважити, що на сьогодні існує проблема у сфері забезпечення належної координації правоохоронних органів, які здійснюють протидію та попередження контрабанди й порушень митних правил. Як слушно зазначає в. о. голови Держмитслужби, Сергій Звягінцев, наразі документація та матеріали фактів порушення митних правил або контрабанди після виявлення передаються до органів Національної поліції, Державного Бюро Розслідувань або Служби Безпеки України, без повідомлення митних органів про подальший перебіг розслідування за фактом цих злочинів [4]. Європейські колеги неодноразово звертають увагу на те, що митниці у країнах-членах ЄС мають відповідні повноваження на здійснення оперативно-розшукової діяльності та правоохоронні функції, водночас як українська митниця не має таких функцій, що є суттєвою запорукою в процесі обміну оперативною інформацією та іншими даними, що стосуються протидії контрабанді й порушення митних правил. Проте дещо суперечливим є положення Резолюції конгресу. «Реформа системи публічних фінансів – шлях до відновлення України», у розділі 7, підрозділ «b», у якому зазначено, що концентрацію функцій досудового розслідування економічних злочинів має бути віднесено за компетенцією виключно до органів Бюро Економічної Безпеки України [5]. Водночас, наголошуючи на тому, що за своїми повноваженнями інші правоохоронні органи в структурі Міністерства юстиції України не наділені такими функціями на здійснення досудового розслідування економічних злочинів.

Ковальова М. В., Шевченко А. О. Проблеми інституційної спроможності митних органів щодо здійснення протидії та попередження контрабанди й порушення митних правил

У процесах динамічних змін, що відбуваються в митній сфері, сутність та роль ключових функцій дещо змінюється в напрямі поступового переходу від домінування бар'єрної та контрольної функцій до переваження контактної та фільтрувальної, посилення комунікативної функцій [6]. Певна рекомбінація відокремлених системних функцій є основою інституційних змін митниці. Кожна конкретна митниця або її структурний підрозділ утворюють систему органів як відносно відокремлених у її рамках внутрішніх структур, які реалізують окремі, конкретні, часткові або пов'язані між собою функції. Розподіл організаційних повноважень та посадових компетенцій щодо реалізації митної справи між окремими суб'єктами її здійснення, зокрема наділення ustalених суб'єктів новими повноваженнями або створення нових, має визначатись у рамках змін інституційно-організаційної сфери. Так, на сьогодні повноваження митних органів України щодо протидії контрабанді та порушеннями митних правил є дещо усіченими, оскільки не мають відповідних функцій і повноважень на здійснення заходів оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування у справах про контрабанду.

Спроможність митних органів України в напрямі правоохоронної діяльності перебуває в безпосередній залежності від правових норм, що містяться в положеннях національного законодавства [7, с. 92]. Аналізуючи норми законодавства України, потрібно зауважити, що покладені на митні органи завдання щодо запобігання та протидії контрабанді та порушенню митних правил, які закріплено статтею 544 Митного кодексу України [8], знаходять свою деталізацію в таких підзаконних нормативно-правових актах: в постанові Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227 «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» [9], наказах Держмитслужби «Про функціональні повноваження структурних підрозділів Державної митної служби України» від 09.01.2020 № 4 та «Про затвердження положень про територіальні органи Держмитслужби» від 23.10.2019 № 18. Відповідно до положень, передбачених вищенаведеними нормативними актами, ДМСУ реалізує державну митну політику у сфері боротьби з порушеннями митних правил та контрабандою під час застосування законодавства з питань державної митної справи. Зокрема, Держмитслужба, відповідно до покладених на неї завдань: організовує та здійснює провадження у справах про порушення митних правил, контролює дотримання вимог законодавства під час провадження у справах про порушення митних правил, запобігає та протидіє контрабанді, здійснює боротьбу з порушеннями митних правил на митній території України, бере участь у міжнародному співробітництві з питань протидії контрабанді й порушенням митних правил, організовує та провадить відповідно до закону оперативно-розшукову діяльність і здійснює контроль за її провадженням оперативними підрозділами Держмитслужби та її територіальних органів, які ведуть боротьбу з контрабандою, взаємодіє в межах повноважень, визначених законом, з іншими органами, що проваджують таку діяльність.

Варто наголосити, що вищеперераховані завдання Державної митної служби правоохоронного характеру, безумовно, спрямовані на припинення та розкриття злочинів та порушень у сфері митної справи. Проте можливість застосування митними органами

оперативно-розшукових заходів та слідства допускається лише щодо запобігання та протидії контрабанді як окремого, більш жорсткого виду порушення митних правил за відсутності такого завдання, прямо визначеного чинною редакцією Митного кодексу України. Відповідно до статті 1, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [10]. Вищенаведене означає, що оперативно-розшукова діяльність та її процесуальні завдання практичного напрямку стосуються контрабанди та інших протиправних діянь, передбачених ст. 201, 305 Кримінального кодексу України [11]. Відповідно до цього потрібно зважати на те, що оперативно-розшукова діяльність може бути здійснена виключно органами та підрозділами, зазначеними у статті 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», до переліку яких не включено структурні підрозділи Державної митної служби та митну службу. З огляду на це наголосимо, що проведення оперативно-розшукових заходів іншими особами, органами, відомствами та міністерствами, громадськими організаціями та всіма іншими органами, не наділеними на це відповідними повноваженнями, забороняється. Заборона, з урахуванням вищенаведеного, характеризує наявну правову колізію щодо повноважень митних органів в аспекті протидії контрабанді та порушенням митних правил. Оскільки з огляду на положення, передбачені ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», таке визначення стосується й зокрема Держмитслужби та її структурних підрозділів. По-перше, митні органи згідно з положеннями ст. 544 Митного кодексу України не уповноважені безпосередньо на боротьбу з контрабандою, що вже суперечить ustalеним нормам Митного кодексу України, по-друге, до організаційної структури митних органів не належать та не відокремлюються оперативні підрозділи, що уповноважені на ведення боротьби з контрабандою. Тому наявна правова колізія щодо протидії та боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил дає зрозуміти, що митні органи за своїм процесуальним статусом уповноважені на протидію контрабанді, проте не на боротьбу з нею як з окремим видом злочину, ознаки якого передбачено ст. 201, 305 Кримінального кодексу України. З огляду на це розширення повноважень митних органів у призмі надання функцій та збільшення компетенції на здійснення оперативно-розшукової діяльності є надважливим елементом у процесі реорганізації митних органів та їх відповідності до європейських стандартів, особливо з урахуванням євроінтеграційного вектора України.

Напрями функціонування секторів державного управління незалежно від форми їх підпорядкування та обсягу процесуальних обов'язків завжди характеризуються веденням статистичного обліку щодо виконання поставлених перед ними завдань. Митний сектор як один з елементів загальної системи державного управління як окремої інституції, уповноваженої на здійснення обліку та контролю за товарооборотом та надходженнями до державного бюджету, реалізує ведення власних облікових даних, починаючи від

кількості зовнішньоекономічних операцій та завершуючи цифровими показниками щодо вчинених злочинів контрабанди та порушення митних правил. Зокрема, у розрізі сперечань щодо розширення інституційної спроможності митних органів через надання функції оперативно-розшукової діяльності з метою протидії та боротьби з контрабандою, обсяги такої митної злочинності, як контрабанда та порушення митних правил, характеризуються великою динамікою їх вчинення, що свідчить про необхідність найшвидшого вжиття заходів, спрямованих на розширення зазначених повноважень для митних органів. Доцільно навести статистичні дані ДМСУ впродовж періоду I кварталу 2024 року щодо кількості виявлених порушень митних правил [12]. Упродовж вказаного періоду підрозділами Держмитслужби виявлено 2 тисячі 356 порушень митних правил із загальною сумою 4 мільярди 800 мільйонів гривень. У ході притягнення до юридичної відповідальності винних осіб вилучено предметів порушення митних правил на 86 мільйонів гривень, з яких: промислових товарів на 39 мільйонів, продовольчих товарів на понад 22 мільйони, транспортних засобів на 23 мільйони гривень. У загальній кількості накладено стягнень на понад 363 мільйони гривень. На розгляд до судів органами митної служби направлено 1 тисячу 116 справ про порушення митних правил на суму 1 мільярд гривень (таблиця 1).

Таблиця 1 – Показники порушення митних правил
упродовж періоду I кварталу 2024 року*

Вид показника	Цифровий показник
Виявлено фактів порушення митних правил	2, 356
Вилучено предметів порушення, з яких:	86 млн >
Промислових товарів	39 млн грн
Продовольчих товарів	22 млн грн
Транспортні засоби	23 млн грн
Направлено на розгляд до судів	1, 116 справ
Накладено стягнень	363 млн грн >
Загальний показник складає	У 4 рази >

*Складено автором на основі даних офіційного порталу Держмитслужби України упродовж періоду I кварталу 2024 року.

Отже, варто зазначити, що вартісний показник вчинення порушення митних правил перевищено у майже 4 рази порівняно з попереднім періодом 2023 року, що свідчить про недосконалість функціональних обов'язків митних органів і потребує їхнього розширення внесенням змін до інституційної спроможності з метою протидії вчиненню таких правопорушень та, як наслідок, їх суттєвого скорочення.

Висновки. Проблема інституційної спроможності митних органів щодо попередження та протидії контрабанді та порушенням митних правил займають пріоритетне місце в сучасних напрямках дослідження серед вітчизняних науковців і практиків. Увага, наявна довкола питання розширення інституційної спроможності митних органів, свідчить про

недосконалість і наявність колізійних норм в аспекті взаємодії функцій і повноважень, що закріплені законодавством. Митний кодекс України зобов'язує митні органи України на боротьбу виключно з порушеннями митних правил, за які настає адміністративна відповідальність. Що стосується контрабанди, як окремого виду злочину, за вчинення якого передбачено кримінальну відповідальність, спрямовує на запобігання та протидію їй, про що зі свого боку свідчать показники статистичних даних, що засвідчує щорічне збільшення порушень митних правил, серед яких є й контрабанда. Наступним недоліком законодавства щодо надання митним органам повноважень оперативно-розшукової діяльності є те, що використання митними органами ОРД встановлено лише на рівні підзаконних нормативно-правових актів, які наведено в статті, а не законом, що має вищу юридичну силу. Так, цей факт унеможливує здійснення митними органами такої діяльності, що має негативне відображення на протидії митній злочинності.

Отже, усунення вищезазначених колізійних норм у чинному законодавстві з питань державної митної справи, надання митним органам повноважень щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності через розширення інституційної спроможності має сприяти: підвищенню ефективності митних органів у сфері правоохоронної діяльності, скороченню порушень митних правил, зниженню обсягу контрабанди та підвищенню авторитету в європейському просторі, що наразі потрібні митній службі з метою захисту національних митних та інтересів безпеки держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Черкаський Р. А. Адміністративно-правові засади діяльності державної митної служби України як суб'єкта запобігання та протидії злочинності : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2023. 388 с.
2. Навіщо митниці функції оперативно-розшукової діяльності і слідства? / Економічна правда : офіційний портал новинного видання. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/02/21/710230/> (дата звернення: 27.08.2024).
3. Митниця як оперативний правоохоронний орган / LexInform – юридичні новини України : офіційний портал інформаційного агентства. URL : <http://surl.li/stkjg> (дата звернення: 27.08.2024).
4. Керівник Держмитслужби наполягає на ухваленні законопроекту № 6490-д: посилить відомство / Dsnews.ua : офіційний портал новинного видання. URL : <http://surl.li/stkkd> (дата звернення: 27.08.2024).
5. Резолюція Конгресу «Реформа системи публічних фінансів – шлях до Відновлення України» / Українська Рада Бізнесу : офіційний портал новинного видання. URL : <https://urb.org.ua/14505-2/> (дата звернення: 27.08.2024).
6. Суворов В. В. Інституційні аспекти модернізації митної справи в Україні. *Ефективна економіка* : електронне наукове фахове видання. 2012. № 3. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1018> (дата звернення: 27.08.2024).

7. Хома В., Заяц В. Інституційна спроможність митної служби України: правоохоронний аспект. *Світ фінансів* : електронне наукове фахове видання. 2020. № 3(64). С. 87–97.

8. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 27.08.2024).

9. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Закон України від 06.03.2019 № 227-2019-п. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.08.2024).

10. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 27.08.2024).

11. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 27.08.2024).

12. За I квартал 2024 року митниці Держмитслужби виявили порушень митних правил на 4,8 млрд грн / Державна митна служба України : офіційний портал. URL : <http://surl.li/stkvq> (дата звернення: 27.08.2024).

REFERENCES

1. Cherkasskiy R. A. (2023). *Administrativno-pravovi zasady diyalnosti derzhavnoi mutnoyi sluzhby Ukrainy yak subyektu zapobiganniya ta protidii zlochynnosti* : diss. ... for obtaining a doctor of legal sciences : 12.00.07. Kharkiv, 2023. 388 p. [in Ukrainian].

2. Navisho mytnytsi funktsii operatyvno-rozhykovoï diyalnosti i slidstva ? [The customs office has the functions of operative and investigative activities and investigations]. The official portal of the news publication Economic truth. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/02/21/710230/> [in Ukrainian].

3. Mytnytsyia yak operativnyi pravoohoronnyi organ [Customs as an operational law enforcement agency]. The official portal of the LexInform information agency, legal news of Ukraine. URL : <http://surl.li/stkjg> [in Ukrainian].

4. Kerivnyk Derzhmytslyzhibi napolyagae na ychvalenni zakonoproekty № 6490-d: posylyt vidomstvo [The head of the State Customs Service insists on the adoption of draft law No. 6490-d: it will strengthen the department] The official portal of the news publication dsnews. URL : <http://surl.li/stkkd> [in Ukrainian].

5. Resolyutsia kongresy «Reforma systemy pyblichnich finansiv – shlyax do Vidnovlennia Ukrainy» [The resolution of the congress is the reform of the system of public finances – the way to the Restoration of Ukraine]. The official portal of the Ukrainian Business Council news publication. URL : <https://urb.org.ua/14505-2/> [in Ukrainian].

6. Syvorov V. V. Instytytsniyni aspekty modernizatsii mytnoi spravy v Ukrayini. (2012). [Institutional aspects of modernization of customs affairs in Ukraine]. *Efficient Economy* : electronic scientific publication. (3) [In Ukrainian].

7. Khoma V., Zayats V. (2020). Instytytsniyna spromoznyst mytnoi slyzhby Ukrainy: pravoohoronnyi aspekt [Institutional capacity of the customs service of Ukraine: law enforcement aspect]. *World of Finances* : electronic scientific publication. 3(64), 87–97 [in Ukrainian].

8. Mutnyi Codeks Ukrainy : Zakon Ukrainy [Customs Code of Ukraine : Law of Ukraine] vid 13.03.2012 № 4495-VI. *Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy. – Verkhovna Rada of Ukraine. Official website of the Parliament of Ukraine.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennya polozhen pro Derzhavny podatkovy slyzhby Ukrainy ta Derzhavny mytny slyzhby Ukrainy [On the approval of provisions on the State Tax Service of Ukraine and the State Customs Service of Ukraine] vid 06.03.2019 № 227-2019-p. *Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy. – Verkhovna Rada of Ukraine. Official website of the Parliament of Ukraine.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

10. Pro operatyvno-rozhykovy diyalnist [About operational and investigative activities] vid 18.02.1992 № 2135-XII. *Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy. – Verkhovna Rada of Ukraine. Official website of the Parliament of Ukraine.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> [in Ukrainian].

11. Krimilanyi codeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine : Law of Ukraine] vid 05.04.2001 № 2341-III. *Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy. – Verkhovna Rada of Ukraine. Official website of the Parliament of Ukraine.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].

12. Za I kvartal 2024 roky mytnytsi Derzhmyslyzhby vuyavyly poryshen mytnyx pravyl na 4,8 mlrd grn [For the 1st quarter of 2024, the customs of the State Customs Service found violations of customs rules amounting to UAH 4.8 billion] / The official portal of the State Customs Service of Ukraine. URL : <http://surl.li/stkvq> [in Ukrainian].

M. V. KOVALYOVA, A. O. SHEVCHENKO. PROBLEMS OF INSTITUTIONAL CAPACITY OF CUSTOMS AUTHORITIES IN COUNTERING SMUGGLING AND VIOLATION OF CUSTOMS RULES AND THEIR PREVENTION

The article examines topical issues regarding the expansion of the powers of the State Customs Service in the fight against smuggling and violations of customs rules. Attention is paid to the issue of the institutional capacity of the customs authorities regarding the assignment of the function of operative-investigative activity as a necessary tool for the protection of the customs interests of the state. The expediency of reviewing the current state of combating smuggling and violations of customs rules is explained by the acceleration of Ukraine's course towards European integration, one of the key requirements of which is the counteraction and fight against crime at the border, the stimulation of subjects of foreign economic activity to conduct "transparent" business. Peculiarities of legal regulation of the mechanism of practical implementation of operational and investigative activities of customs authorities are considered.

Ковальова М. В., Шевченко А. О. Проблеми інституційної спроможності митних органів щодо здійснення протидії та попередження контрабанди й порушення митних правил

The need to expand powers is confirmed by statistical indicators regarding the number of violations of customs rules during the period of the first quarter of 2024, which numerically confirms the expediency of expanding such powers, focusing on the possibility of increasing negative economic consequences for the state.

An important factor in meeting European requirements for the approval of Ukraine as a full member of the European Union is a full-fledged "reboot" of the national customs system, because in the countries of the European Community, customs authorities are obliged to be vigilant, operative and fair when combating smuggling and violation of customs rules. It was concluded that the proper organization of national customs legislation, in particular, the elimination of legal conflicts and shortcomings in the aspect of powers to prevent, counter and fight against violations of customs rules and smuggling will be a powerful step towards the set goal.

Keywords: *customs crime, operational search activity, institutional capacity, countering smuggling and violation of customs rules, law enforcement functions, operational search measures.*

Стаття надійшла до редколегії 27 вересня 2024 року